

Zaterdag 04 januari 2014

Dhr. B. Bennink [Uitloggen](#) [Mijn FD](#) [Digikrant](#) [FD.7](#) [Pensioen Pro](#) [Company.info](#) [Registreren](#) [Abonneren](#)

new articles

1 week gratis Het FD
1 week gratis Het FD
Nog 9 artikelen deze maand[Home](#) | [Beurs](#) | [Economie & Politiek](#) | [Ondernemen](#) | [Opinie](#) | [Personal finance](#) | [FD+](#) | [Events](#) [Zoeken](#)

Economische crisis doet lokaal geld rollen

[Hans Verbraeken](#)

2014-01-04 09:42:29.0

update: 2014-01-04 09:42:44.0

[Tweet](#) 0[Share](#)[Like](#) 0

Eén Rotterdamse zuiderling staat voor een halfuur tijdsbesteding
ANP

Het fenomeen alternatieve valuta steekt steeds vaker de kop op, wereldwijd de Bitcoin, en lokaal. Nu ook in Rotterdam.

Meer over dit onderwerp

[AFM en DNB letteren scherp op virtuele munt Bitcoin](#)

[Bristol komt met eigen 'pound'](#)

In Amsterdam startte vorig jaar de makkie, naast de aloude noppes uit de jaren negentig. Nijmegen heeft zijn 'zon', Arnhem zijn 'gelre'. Bij de grens houdt het niet op: de Brixton pound in Londen, de torektes te Gent, de sardex op Sardinië, de Wir (Wirtschaftsring) in Zwitserland, de ithaka in New York en ga zo maar door.

Ook Rotterdam heeft sinds kort twee lokale munten. De ene, de 'zuiderling', circuleert in Rotterdam-Zuid, een sociaal zwakke wijk van 200.000 inwoners en 150 nationaliteiten. De andere lokale munt is in omloop onder Rotterdamse ondernemers, de alternatieve munteenheid, kortgezegd 'dam'. De zuiderling zag het licht in september vorig jaar, de dam in augustus. Het zijn complementaire munten, aanvullend op de euro. Beide circuleren vooral

virtueel. De zuiderling heeft ook een beperkt aantal gedrukte biljetten. Bij de twee Rotterdamse munten lopen bij- en afschrijvingen vooral via een rekening-courant op de mobiele telefoon.

Crisis

Beide valuta's zijn ingevoerd met de crisis als achtergrond. Ondernemers en gezinnen, vooral in Rotterdam-Zuid hebben te weinig inkomsten. Neem de ondernemer in Rotterdam die maar voor vier dagen in euro's omzet maakt en de werkloze Rotterdammer in Zuid, die niet aan de slag komt. Via de dam vindt de ondernemer extra klanten en in Zuid wil iemand wel zijn kamer laten behangen of computer laten repareren in ruil voor zuiderlingen.

Beide valuta's creëren een extra markt waarin kan worden geruild zonder directe burens, vrienden of familie te zijn. Het doel van de zuiderling — één zuiderling staat voor een halfuur tijdsbesteding — is vooral sociaal van aard. De samenwerking en gemeenschapszin in Rotterdam-Zuid bevorderen en de lokale economie en werkgelegenheid stimuleren. Kernzin is 'het bij elkaar brengen van onbenut potentieel en onvervulde behoeften'.

Ambitieuus

Luc Manders, als ondernemer actief op sociaal terrein in Rotterdam, is een van de initiatiefnemers achter de zuiderling. Hun eerste plan was te ambitieus. 'We willen het eerste jaar groeien naar 30.000 deelnemers met 400.000 zuiderlingen in omloop, het tweede jaar 50.000 deelnemers met 100.000 zuiderlingen', schreef hij in april in het projectplan. De werkelijkheid is anders. 'Nu zitten we op ergens tussen 500 en 1000 deelnemers en we willen dit jaar naar 10.000.'

De zuiderling is een bijna gesloten systeem. Verrekening van diensten loopt hoofdzakelijk via rekeningen-courant. Daarnaast zijn er biljetten met beveiliging tegen vervalsing. Virtuele en papieren zuiderlingen worden in omloop gebracht, via clubs en wijkcentra, en via 'parties' à la Tupperware. En er bestaat geen waardeverschil in soort dienst. Een halfuur van een advocaat is evenveel waard als een halfuur van een behanger of kinderoppas. De transacties lopen via een open source sms-betaalsysteem. Er is een vraag- en aanbodwebsite, een helpdesk en een juridisch verantwoord privacystatement. Er is een bv opgericht die binnen twee jaar haar aandelen overdraagt aan een te starten BewonersTrust Rotterdam.

Virtueel

De dam is virtueel. Het is een 'mutual credit system', zegt voorzitter Harry te Riele van de Stichting De Alternatieve Munt. 'Besloten en er is geen centraal uitgiftepunt. Geld ontstaat zodra twee mensen met elkaar beginnen te handelen. Zo kun je negatief en positief staan. Als je eindeloos negatief staat en je niks doet, dan wordt je rekening beëindigd. Dan wel even afrekenen in euro's.' Er zijn nu 170 deelnemers, waarvan 85% ondernemers. De dam is geen tijdgeld, zoals de zuiderling. Mensen vragen wisselend 50 tot 200 dam voor voedingsadviezen, drukwerk, aanbod van vergaderruimte, IT-support of kindercoaching.

Wijnimporteur- en verkoper Jurgens Hanekom aan de Rotterdamse Goudsesingel boekt zo'n 10% van zijn maandelijkse omzet in dammen, omgerekend zo'n €800 à €1000. 'En je behoort tot een nuttig netwerk. Zo betaal ik mijn boekhouder en de ontwikkelaar van mijn nieuwe website deels in dammen.'

Geen wettig betaalmiddel

De Nederlandsche Bank heeft geen problemen met alternatieve valuta's, zolang ze geen wettig betaalmiddel zijn. Gebruikers moeten weten dat het duidelijk niet om het wettig betaalmiddel euro gaat en het betaalmiddel mag er ook niet op lijken. Verder is voor DNB van belang dat er geen bancaire activiteiten worden gevoerd, zoals het aantrekken van opvorderbare gelden.

Ook met de Belastingdienst hebben Te Riele en Manders contact gezocht. De fiscus verwijst naar een bepaling uit 2001. Ze eist dat er een administratie van het betalingsverkeer is en dat die de belastingdienst informeert over leden die een jaaromzet van 3000 lokale munteenheden of meer halen. Ondernemers moeten hun omzet opgeven, ook in dammen. 'We adviseren onze leden de verhouding 1 dam: 1 euro aan te houden', zegt Te Riele.

In de economische theorie wordt de lokale ruileenheid gezien als een aanvulling op de officiële economie. Ze is vooral dienstig is als mensen buiten het officiële economisch (arbeids-)circuit belanden en daardoor te weinig euro's hebben om een volwaardig bestaan te leiden. Ook ondernemers kunnen hun lokale omzet hiermee opvoeren bij uitval van vraag in euro's.

Lokale economie

Uit onderzoek naar lokale ruilmunten tussen 1992 en 2011 op verschillende plaatsen in de wereld blijkt dat alternatief geld de lokale economie en gemeenschapszin stimuleert, zo concludeert Wolf Wagner, hoogleraar economie te Tilburg, eerder dit jaar in een artikel in *International Journal of Community Currency Research*. 'De lokale economie profiteert. Zonder de vraag van buiten de regio uit te sluiten — de nationale munt wordt immers ook nog geaccepteerd — neemt de vraag van binnen de regio toe.'

Het fenomeen locale complementaire valuta's speelt een grote rol in het werk van kritische economen als de van oorsprong Belgische econoom Bernard Lietaer, bekend van zijn boek 'The Future of Money' uit 2001. Daarin schetst hij de risico's in de dominante monetaire systemen, hoe ze kunnen en zullen vastlopen en hoe lokale munteenheden aanvullend kunnen rouleren naast de officiële munt. Lietaer werd in 1992 door *Business Week* nog uitgeroepen tot 'the world's top currency trader', hij was vanuit de centrale bank van België betrokken bij de totstandkoming van de Ecu, de voorganger van de euro, en is hoogleraar aan de University of California, Berkeley.

Decentrale samenwerkingsvormen

In de lijn van Lietaer beschouwt hoogleraar socio-economische transitie aan de Erasmus Universiteit Rotterdam, Derk Loorbach, initiatieven als de Dam en de Zuiderling als een onderdeel van een grotere zoektocht in de samenleving op weg naar decentrale nieuwe samenwerkingsvormen, rond vraagstukken als energie en ook landbouw en voeding. In tijden van crisis wordt er door de officiële instituties gekozen voor bezuinigen dan wel voor geld bijdrukken en extra investeren. 'Dat is een heel beperkt denkmodel, terwijl juist een complementaire munt de economische activiteit kan opstuwen.' Hij verwacht 'gezien het aantal en wereldwijde gebruik van bestaande complementaire munteenheden een structurele trend naar duurzame munteenheden naast de standaard.'

'Ze worden effectiever'

Henk van Arkel van de Utrechtse stichting Stro adviseert initiatiefnemers bij het introduceren van lokale valuta's her en der in de wereld. Hij heeft daarvoor banksoftware ontworpen met tal van functionaliteiten, die hij over de hele wereld levert. 'Met als doel te economie te stimuleren', zegt Van Arkel. 'Onze software is wereldwijd de meest gebruikte voor andere geldsystemen.'

Ook Van Arkel gelooft in de ondersteunende economische werking van een lokale valuta. 'Ons uitgangspunt is dat moet worden voorkomen dat gezonde economieën onder invloed van valutaproblemen enorm moeten inkrimpen.'

Van Arkel ziet niet zozeer het aantal lokale valuta's toenemen - 'ze komen en gaan'- maar 'ze worden door innovaties effectiever'.

De organisatoren van lets oftewel local exchange trade systems als de Zuiderling – meer dan de Dam – moeten volgens Van Arkel alert blijven: 'Uit ervaring weten we dat veel Lets gemiddeld een jaar of vier draaien, eerst steeds beter en dan langzaam zakken ze weer in. Hij doelt op het fenomeen dat mensen die veel diensten verrichten in zo'n lokaal systeem veel van die lokale valuta verdienen en niet meer kunnen uitgeven, en dan geleidelijk aan afhaken. Dan wordt het aanbod van diensten binnen het systeem magerder en zakt het geheel in.

'Enkele systemen zijn veel steviger georganiseerd. Het hangt ook af van de ontwikkeling van de werkloosheidscijfers, omdat lets voor mensen die werkloos zijn geworden een vluchtheuvel zijn. Daar kunnen ze contacten aanhouden en eventueel met een nieuw beroep experimenteren.'

www.dezuiderling.nl/

www.rotter-dam.nl/

www.strohalm.nl/

www.drift.eur.nl/